

Mesleki ve Teknik Lise Öğrencilerinin Gelecek Kaygıları

Future Concerns of Vocational and Technical High School Students

ÖZET

Bu araştırma öğrencilerin gelecek kaygılarını incelemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmada nitel araştırma yöntemleri kullanılmıştır. Araştırmada veri analizi yapılırken içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Ankara il merkezinde bulunan okullarda görevli öğretmenlerdir. Görüşme yapılan kişi sayısı 30'dur. Araştırma, nitel bütüncül çok durum desenli betimsel tarama yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma verilerinin toplanmasında görüşme tekniğinden yararlanılmış araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşmenin verileri tema analizi, vaka analizi ve betimsel analizle çözümlenmiştir.

Araştırma sonucunda, öğrencilerin gelecek adına duydukları en büyük kaygının nasıl bir işe sahip olacağı kaygısı olduğu, gelecek kaygısını yaşayanların sayısının bir hayli fazla olduğu, kişilerin meslek seçiminde aile etkisinin önemli oranda rol oynadığı, öğrencilerin çoğunluğunun meslek tercihlerinde sevdikleri meslekleri yapmaları yönünde olduğu ve meslek seçiminde maddi rahatlık sağlamanın önemli bir etken olduğu anlaşılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Ekonomik Sorun, Gelecek Kaygısı, Öğrenci Yaşanan Sorunlar

ABSTRACT

This research was carried out to examine students' future concerns. Qualitative research methods were used in the study. Content analysis technique was used while performing data analysis in the research. The study group of the research is the teachers working in the schools located in the city center of Ankara. The number of people interviewed is 30. The research was carried out with the qualitative holistic multi-case patterned descriptive survey method. The data of the semi-structured interview developed by the researcher were analyzed by theme analysis, case analysis and descriptive analysis.

As a result of the research, it was found that the biggest concern of the students for the future is what kind of job they will have, the number of people who have anxiety about the future is quite high, the family effect plays a significant role in the choice of profession, the majority of the students are in the direction of doing the jobs they like in their career choice, and the choice of profession is financial. It is understood that providing comfort is an important factor.

Keywords: Economic Problem, Future Anxiety, Student Problems

GİRİŞ

Problem Durumu

Yaşamın her aşamasında insanlar farklı düzeylerde farklı nedenlerle gelecekleri için endişelenirler. Türkiye'deki genç nüfus yoğunluğu, üniversite eğitimi tamamlamak isteyen gençlerin çokluğu, iş ararken yaşanan sorunlar ve öğrenci velilerinin ekonomik durumunun kötü olması gibi sorunlar da geleceğe yönelik korkuları artırıyor. Sınırlı kültürel, sosyal, mesleki ve ekonomik fırsatların farkında olan gençlerin eğitimlerini ilerletme, iş bulma ve geleceklerini planlama gibi çeşitli kaygıları vardır. Bugün bile tanınmış bir üniversiteden mezun olan ve yabancı dil bilgisi iyi olan kişilerin gelecek korkusunun azalmadığı görülmektedir (Kurt, 2007).

İnsanlar hayatın anlamını önemsiyor, gençlerin toplumdan beklentileri var. İnsan davranışları, gelecek beklentileri çerçevesinde gerçekleşir. Ekonomik ve sosyal politikalar sosyal hedefler belirler (Tolan ve diğerleri, 1990).

Gelecek kaygısı taşıyan insan, anlık zevkleri planlamalı, ertelemeli, bir süre sonra kendisine gelecek olan daha büyük ve kalıcı zevkler için çabalamalı, bundan kaçınmak, sağlıklı, mutlu ve müreffeh bir hayat yaşamak için planlı bir hayat sürmelidir. yaşam (Tarhan, 2012). Öğrenciler arasında gelecek kaygısı arttı. Ekonomi, istihdam, eğitim, yaşam kalitesi ve gelir faktörlerinin öğrencilerin gelecek kaygısını etkileyen önemli faktörler olduğu tespit edilmiştir (Kaya ve Göktolga, 2014).

¹ Okul Müdürü, MEB, Ankara, Türkiye. ORCID NO: 0009-0005-7926-6059

² Okul Müdürü, MEB, Samsun, Türkiye. ORCID NO:0009-0000-8212-0417

³ Okul Müdürü, MEB, Amasya, Türkiye

⁴ Uzman öğretmen, MEB, Antalya, Türkiye. ORCID NO:0009-0007-6987-5269

⁵ Müdür yardımcısı, MEB, Ankara, Türkiye. ORCID NO:0009-0009-0606-4033

⁶ Uzman öğretmen, MEB, İstanbul, Türkiye. ORCID NO: 0009-0007-5875-3996

Engin Demirok¹ 

Nuray Torun² 

Nazım Kürşad Karaköse³ 

İlkay Kılıç⁴ 

Serkan Sakarya⁵ 

Didem Koç⁶ 

How to Cite This Article

Demirok, E., Torun, N., Karaköse, N.K., Kılıç, İ. Sakarya, S. & Koç, D. (2023). "Mesleki ve Teknik Lise Öğrencilerinin Gelecek Kaygıları" International Social Sciences Studies Journal, (e-ISSN:2587-1587) Vol:9, Issue:110; pp:6684-6693. DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/sss.69430>

Arrival: 11 February 2023

Published: 30 April 2023

Social Sciences Studies Journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

Lise öğrencilerinin problem algılarının öğrenciler için de genel olarak geçerli olduğu söylenebilir. Nitekim Mütevelloğlu, Zambak ve Mert (2010) tarafından 2009 yılında üniversite öğrencilerinin işsizlik ve gelecek kaygılarını belirlemeye çalıştıkları çalışmada, gençlerin H.6'sının bireysel geleceklerinden endişe duyduğu ve X. Türkiye'nin geleceğinden endişe duyanlar var. Gençler, güncel olaylara dayalı olarak küreselleşme sürecinin gelecekteki olası gelişmelerinden endişe duymaktadır. Niteliksiz eğitim, sosyal ve kültürel yabancılaşma, kimlik eksikliği, yabancı dil eksikliği, ileri mesleki beceri eksikliği, ekonomik ve sosyo-kültürel yetersizlikler, daha fazla uzaklaşma gibi sorunlar yaşayabileceklerini düşünmekte ve çeşitli kaygılara sahiptirler. gelişmiş ülkelerdeki gençlerin sahip oldukları şeylerdir (Niyazi, 2015). .

Amaç

Bu çalışma, öğrencilerin geleceğe yönelik korkularını incelemektedir. Araştırmanın amaçlarından biri de gençlerin geleceğe yönelik kaygılarının yordayıcılarını belirlemektir. Bu, gençlerin ekonomik sorunlar nedeniyle gelecekle ilgili kaygılarının hassas olduğu konuları tespit etmek ve bunları ortadan kaldıracak çözümler sunmaktır.

Önem

Yaşamın her aşamasında insanlar, farklı düzeylerde farklı nedenlerle gelecekle ilgili kaygı duyarlar. Türkiye'deki genç nüfus yoğunluğu, üniversite eğitimi tamamlamak isteyen gençlerin çokluğu, iş ararken yaşanan sorunlar ve öğrenci velilerinin ekonomik durumunun kötü olması gibi sorunlar da geleceğe yönelik korkuları artırıyor. Sınırlı kültürel, sosyal, mesleki ve ekonomik fırsatların farkında olan gençlerin eğitimlerini ilerletme, iş bulma ve geleceklerini planlama gibi çeşitli kaygıları vardır. Bugün bile tanınmış bir üniversiteden mezun olan ve yabancı dil bilgisi iyi olan kişilerin gelecek korkusunun azalmadığı görülmektedir. Hayatın anlamı insanlar için önemlidir ve gençlerin de toplumdaki beklentileri vardır. İnsan davranışları geleceğe yönelik beklentiler çerçevesinde gerçekleşir. Araştırma gençlerin toplumdaki beklentilerini karşılamak için ne yapmaları gerektiği açısından önemlidir.

Varsayımlar

1- Araştırma, lise öğrencilerinin soruları dürüstçe yanıtlayacaklarını varsaymıştır.

Sınırlılıklar

- 1-Araştırma lise öğrencileri ile sınırlandırılmıştır.
- 2-Elde edilen veriler "Veri Toplama Aracı"ndan elde edilen verilerle sınırlıdır.

Tanımlar

Eğitim: Ertürk'e (1972) göre Eğitim; Bireyin kendi yaşamında arzu edilen bir davranış değişikliği meydana getirme ya da yeni davranışlar kazanma sürecidir.

Öğretmen: Bir kamu veya özel eğitim kurumunda çocukları, gençleri veya yetişkinleri istenilen öğrenme deneyimlerini kazanacak şekilde yönlendirmek ve yönlendirmekten sorumlu kişidir (Yücel, 2004).

Korku: Eski Yunanca "anxietas" kelimesinden türetilen korku terimi, Türkçede korku anlamına gelir; Merak, korku, kaygı vb. anlamlarda kullanılır. (Köknel, 1989).

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Stres Terimi ve Kapsamı

Stres kelimesi Latince estria kelimesinden gelmektedir. Her yüzyılda farklı anlamlarda kullanılmış ancak 19. yüzyıldan itibaren "güç ve baskı" anlamında bir kelime olarak kullanılmaya başlanmıştır. (Baltaş ve Baltaş, 2008). Stres günümüzde her meslekte mevcuttur. Mesleği ne olursa olsun bireyin sağlığını ve üretkenliğini etkiler. Farklı meslek gruplarının farklı stres tanımları vardır. Her işin farklı stres nedenleri olabilir (Ağma, 2007).

Çam'a (2004) göre iş yeri tehlikeleri stresi etkiler. polis, askerler, itfaiyeciler, madenciler vb. İşçiler için mesleklerinde geçim güvencesinin olmaması yüksek düzeyde strese neden olur. Sağlık çalışanlarının bulaşıcı hastalıklara maruz kalması, kötüleşen sağlık koşulları ve sağlık çalışanlarının ölümleri ile ilişkili stres düzeylerini de artırmaktadır.

Tekin, Çilesiz ve Gede (2019) tarafından yapılan bir araştırma, stres düzeyleri açısından madencileri birinci, asker ve polisleri ikinci ve tıp profesyonellerini üçüncü sırada sıraladı. Bu sıralamayı şekillendiren en büyük etken bu işlerde geçim güvencesinin olmamasıdır. Öğretmen 4. oldu. Öğretmenlerin insan yetiştirme sorumluluğunun yüksek olması, eğitim sisteminin sürekli değişmesi ve yetersiz maaşlar stres düzeyini arttıran faktörler arasında yer almaktadır. Akademisyenler, öğretmenler gibi öğretim faaliyetleri yürütür, ancak akademisyenlerin stres seviyeleri öğretmenlerden daha düşüktür. Bunun nedeni olarak mali faktörler ve eğitim sistemi gösterildi. Bankacılar ve

muhasibecilerin orta düzeyde strese sahip oldukları görülmüştür. Her iki iş grubunda da yoğun aylık çalışma ile yıl sonu ve yılbaşı çalışması ve para işleme iş miktarını etkileyen unsurlardır.

Sonuç olarak şunu söyleyebiliriz: Stres her işin doğasında vardır. Ancak can güvenliği stres düzeyini artıran en önemli faktördür.

Stres Kaynakları

Stresin farklı insanlar için birçok farklı nedeni vardır. Bireyler, stresin öncelikle dış etkenlerden kaynaklandığına inanırlar. Ancak asıl stres kaynağı insanların kendisidir ve insanlar olaylara farklı tepki verirler. Aynı kişi aynı olaya farklı zamanlarda farklı tepkiler verebilir (Baltaş ve Baltaş, 2008). Stres, hem çalışanın kendi kişiliğinden hem de örgütsel kaynaklardan kaynaklanabilir. Farklı kişiliklere sahip insanlardan oluşan bir organizasyonun kendisi başlı başına bir stres kaynağıdır.

İşin yapısı, fiziki çevre koşulları, aşırı veya yetersiz iş yükü, iş güvencesinin olmaması, haksız terfiler, yöneticilerle çalışanlar arasındaki sorunlar örgütteki stres kaynaklarını artırdığında stresten kaçınılır (Ergül, Kılıç ve Örcü, 2011).

Gençlerin Gelecek Beklentileri

Bir kişinin yaşam alanı, gördüğü, duyduğu ve bildiği, davranışlarını etkileyebilecek her şeyi nasıl algıladığıyla şekillenir. Yaşam alanları büyük ölçüde bizi çevreleyen koşullar ve etkileşimde bulunduğumuz insanlarla şekillenir. Öte yandan psikolojik çevre, kişinin davranışını ve hedeflerini etkileyen bir diğer önemli faktördür. Psikolojik çevre, fiziksel çevrenin aksine, karar vermeyi ve davranışı etkilediği ölçüde kendini gösterir. Kişinin fiziksel çevresinde sahip olduğu habersiz olguların onlar için hiçbir önemi yoktur. Psikolojik çevre dinamik bir yapıya sahiptir ve kişi bir amaca her yaklaştığında psikolojik çevrede değişiklikler meydana gelir (Öner ve Gümüş, 2000). Olasılık ve iradenin birleşimi arzuyu yaratır. Üniversite eğitimini herkese açık hale getirmek, insanların bunu istediği anlamına gelmez. Talep edilmeyen uygulama ve programların etkili sonuçlar vermediği söylenmektedir (Sellar, 2013). Sadece istemek yetmez, bunu gerçekleştirmek için politikalara ve uygulamalara ihtiyacımız var. Hedeflere ulaşmada yön bulma yeteneği, hırsları görünür ve erişilebilir kılmayı ve onlara ulaşma yolunun bir "haritasını" çizmeyi içerir. (Apadurai, 2004). Gençlerin gelecekte beklenenlerinin temellerine bakıldığında ilk akla gelenler aile imkanları, eğitim imkanları, beceriler ve başarılarıdır. Gençlerin yaşam beklentisi, ailelerinin sosyoekonomik düzeyi ile yakından ilişkilidir. Yüksek SES'e sahip ailelerin çocukları başarı duygusuna, iç kontrole, sosyal değişime ve iyimserliğe inanırken, düşük SES'e sahip ailelerin gençleri daha dindar, dıştan kontrole ve kadercilığe sahipler ve düşük öz saygıya ve karamsarlığa sahipler. (Kağıtçıbaşı, 1973; Roberts) ve Bengston, 1993).

Gelecekle ilgili inançlar, hırslar ve beklentilerden oluşur. Geleceğe yönelik hırsları ve beklentileri konusunda umutlu olan kişiler, akademik başarı, sağlıklı davranış ve hatta önemli ölçüde daha düşük uyuşturucu kullanım oranları sergilemektedir (Türk, 2019).

Gençlerin Maddi Emelleri

Dış arzuların maddi hırsları, başkaları tarafından yargılanma fikrine dayanır. Ergenlerin paraya erişim yaşı (ebeveyn yardımı, yarı zamanlı çalışma vb.), gençlerin para kazanma ve pahalı ürün/hizmet satın alma hırsları, özellikle tüketim toplumlarında güç göstergesi olarak görülmektedir. İnsanların uyumlu sosyal ilişkiler kurması ve ekonomik güç kazanması. Tüm bunların sonucunda insanların 'iyi hayat' kavramı ve paraya olan istekleri erken yaşlardan itibaren şekillenir (Türk, 2019) Destekleme ve yetişkinliğe geçiş ile başlar. Bu nedenle gelecek hedefleri, bireyin para kazanma becerisini ve gelir hedeflerini içerir (Beutler ve diğerleri, 2008).

Gençlerin İş ve Eğitim Beklentileri

Onun için doğru mesleği seçmek ve ilk yarıyıldan hazırlıklı olmak o kadar kolay değil. Bu durumda ergenlik döneminde yaşanan farklılaşma ve gelişmenin etkisi vardır. Bu aşamada anne babanın emirlerine uyma eğilimi vardır. Bu aşamada gençler, ebeveynleri tarafından belirlenen amaç için gönüllü olabilir; Ancak ailenizin baskısını hissediyorsanız başka alternatiflere yönelebilirsiniz (Karabekiroğlu, 2009). Buradan da anlaşılacağı gibi anne babanın tutumu çok önemlidir. Anne-baba tutumunun önemine ek olarak, gençlerin eğitim, sağlık ve mesleki hareketler gibi gelecekteki etki alanları ile ilgili eylemlerinin de kendilerine karşı tutumu ön plandadır (Bandura, 2006). Snyder (1995), kişisel etkinliğiniz hakkındaki beklentilerinizin, umut ve sonuç beklentileri arasında bir benzerlik yarattığını bulmuştur.

Kariyer hedeflerinin bir parçası olarak vasıfsız işçi, mekanik vb. işlerden yüksek gelir elde edebilecek mühendis ve doktor gibi çeşitli meslekler vardır. Mesleki istikrarsızlık terimi, gelecekteki eğitimi şekillendirme sürecinde

yaşanan veya karşılaşılan karmaşık durumlardan kaynaklanmaktadır. İnsanlar ilgi ve becerilerinin farklılaşmaması nedeniyle istikrarsızlık yaşayabilir veya kariyer bulmada yaşanan zorluklar kararsızlığa neden olabilir (Gative Tal, 2008).

Ergenlerin özellikle eğitim ve işle ilgili gelecekle ilgili olumlu duygularının, uzun vadeli hedef belirleme, üniversite hakkındaki düşünceleri, sosyal destek ve okuldaki duygusal uyum ile ilişkili olduğunu belirtmişlerdir. Eğitimle ilgili olumlu duyguların, öz-analiz ile ilgili geleceğe yönelik duygular üzerinde de olumlu etkisi olduğu iddia edilmiştir. Ergenler, eğitim olanakları ve okul yapısı, arkadaşlarıyla ilişkileri ve ailelerinin geleceği gibi sosyal refahları ile ilgilenmektedir (Yeo ve diğerleri, 2007; Catalano ve diğerleri, 2004, aktaran: Türk, 2019). Eğitim fırsatları bulmak, gelecekteki hedefleri şekillendirir ve olumlu bir aşama oluşturur. Tolan (1990), ergenlerin geleceğe yönelik beklentileri üzerine yaptığı araştırmasında, ergenlerin geleceğe yönelik umut ve güvenlerindeki öğrenme oranını (2.3), bilgi ve becerileri (#.3) vurgulamaktadır. Geleceğe yönelik bir umut nedeni olarak verilen eğitim düzeyinin öneminin her geçen gün azaldığı belirtilmektedir (Şimşek, 2012).

Gençlerin Gelecek Kaygıları

Korku terimi, Türkçe'de korku anlamına gelen eski Yunanca "anxietas" kelimesinden gelmektedir. Merak, korku, kaygı vb. anlamlarında kullanılır. (Cocknell, 1989). Bireyin iç ve dış dünyası için tehlike oluşturan durumlara rağmen hissettiği duygudur (Çakmak ve Hevedanlı, 2005).

Anksiyete, kişinin dış veya iç dünyadan gelen uyarılarla karşılaştığında yaşadığı fiziksel, duygusal ve zihinsel tepkidir. Diğer bir ifadeyle durum ve olaylardan korunmayı zorlaştıran aşırı kaygı ve tedirginlik halidir (Özkan, 2014).

Korkunun olumsuz yönlerine rağmen uyarıcı, koruyucu ve motive edici özellikleri de vardır. Olumlu korku, insanları toplumda önemli konular aramaya ve öğrenmeye motive eder (Akgün, Gönen ve Aydın, 2007).

Gelecek korkusu, tüm canlıların insani bir özelliğidir. Bir kuş olan atın gelecek için endişelenmesine gerek yoktur. Irk genleri atlarda, uçuş genleri ise kuşlarda kodlanmıştır. İnsanlar, diğer canlılardan farklı olarak, üst bilişsel genler adı verilen transmental genlere yüksek düzeyde sahiptir ve bu, insan zamanının dikkatini çekmektedir. Geleceğin kendisini beklediğini ve kontrol edemediğini görünce gelecek için endişelenmeye başlar (Tahan,

2012) Öğrencilerin sosyoekonomik düzeyi, cinsiyeti, duygusal durumu, kişiliği, ebeveyn mesleği, akademik performansı, barınma, arkadaş çevresi gibi konular öğrencilerin ilgisini çekmektedir.

Korku ise bireyin psikolojisini etkileyebilmektedir (Çakmak ve Hevedanlı, 2004).

Merkezi sınavlar, birinci sınıftan üniversiteye ve hatta mezun olduktan sonra öğrencilere bir korku ve çaresizlik hali getirir (Tümkiye, Aybek ve Çelik, 2007).

Öğrencilerin kaygılarının arkasında öğrenim gördükleri şehirden sosyo-ekonomik düzeye, üniversite ortamından barınma sorunlarına kadar pek çok faktör vardır (Dursun ve Aytac, 2009). Temel eğitimin insanların hayatında önemli bir yeri olduğuna kuşku yokken, özellikle son sınıf öğrencileri mezun olduktan sonra hayatın yeni bir evresine girecekleri için önemlidir. Akademik yılın sonunda, öğrencilik hayatınızı tamamlayan toplumun nitelikli bir üyesi olursunuz. Kariyer seçimleri, gerçek hayattaki rol planları, arkadaşlıklar, iş bulamama korkusu ve çeşitli sorumluluklar kaygıya neden olan faktörlerden bazılarıdır (Çakmak ve Hevedanlı, 2004; 2005).

Türkiye'de Yaygın Ekonomik Sorunlar ve Eğitim İlişkisi

Gelişmekte olan birçok ülke, devletlerini belirli bir ekonomik ve sosyal gelişme düzeyine getirebilmek için eğitime büyük önem vermektedir. Çünkü devletler küresel ekonominin ekonomik çerçevesi içinde rekabet edebilmek için teknolojik gelişmelere ve değişimlere uyum sağlamak zorundadır. Günümüzde devletlerin verimliliği, ciddi anlamda donanımlı istihdam düzeyi ile orantılı olarak ilerlemektedir. Bu nedenle donanımlı işler için eğitime yapılan yatırımlar ve eğitimin önemi giderek artmaktadır. Dolayısıyla eğitimin temelde ekonomi ile ilgili olduğu görülmektedir (Çetin, 2014).

Eğitim, devletlerin gelişmişlik düzeyini doğrudan etkiler. Pek çok gencin gelişmiş ekonominin ve hukukun hedeflerine göre uyumlu eğitimi, eğitimin manevi, sosyal ve kültürel etkisinin yanı sıra ekonomik etkisini de dikkate almaktadır (Çakmak, 2008).

Türkiye'de eğitim harcamalarının toplam GSYİH'ye oranı da gelişmiş ülkelere göre daha düşüktür. Bu anlamda bir ekonominin gelişmişlik düzeyini yükseltmek için maliyetlerin aynı oranda artması gerekmektedir. Öte yandan, gelişmiş ekonomilerin eğitimi geliştirmeye yönelik Ar-Ge harcamaları Türkiye'ye kıyasla önemli ölçüde yüksektir.

Gerçekte, Türkiye'nin Ar-Ge girişimlerine yaptığı harcamalar ve GSYİH içindeki eğitim harcamaları gelişmiş ülkelerin gerisinde kalmaktadır (Çetin, 2014).

İlgili Araştırmalar

Greenberger ve McLaughlin (1998) çalışmalarında, 157 üniversite öğrencisinin stresle başa çıkma eğilimlerini ve açıklama stillerini anlamada, algılanan güvenliğin, ebeveynlerle erken yaşta ilişkilerin ve ebeveyn olmayan yetişkinlerin önemini incelemiştir. Güvenli bağlanma, destek arama ve aktif problem çözme stilleri arasında pozitif bir ilişki olduğunu ve kadınların algılanan başarı ve başarısızlıklarını olumlu veya kendini geliştiren bir yönde açıklama eğiliminde olduklarını bulmuşlardır.

Şahin (2002), Selçuk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde öğrenim gören 1. ve 4. sınıf öğrencilerinin umutsuzluk puanlarında cinsiyet, yaş ve medeni duruma göre anlamlı bir farklılık olmadığını saptamıştır. Katılımcıların aile geliri incelendiğinde, düşük gelirli aile katılımcılarının umutsuzluklarının orta ve yüksek gelirli aile katılımcılarına göre anlamlı derecede yüksek olduğu tespit edildi.

Canbaz'ın 2007 yılındaki çalışması, daha yaşlı tıp öğrencilerinin kaygı düzeylerine ve bunu etkileyen faktörlere baktı. Bulgularda elde edilen sonuçlar, öğrencilerin mesleklerinde gelecekte korktuklarını göstermektedir. Endişelerinin çoğunun (I,4) deneyim kazanma ile ilgili olduğu görülmektedir. Gelecek Kaygısı Skoru olan ve olmayan katılımcılar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmış ve Beck Anksiyete Ölçeği puanı incelenmiştir. Tümerdem tarafından 2007 yılında gerçekleştirilen araştırma, Dicle Üniversitesi, Eğitim Fakültesi ve Fen Fakültesi kimya son sınıf öğrencilerinin kaygılarını etkileyen faktörleri ortaya çıkarmak amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre fakülte, cinsiyet, okul başarısı, okuldaki arkadaşlıklar ve istenilen meslek değişkenleri Fen-Edebiyat Fakültesi son sınıf öğrencilerinin kaygı düzeylerini etkilemiştir. Ebeveyn tutumları ve ekonomik durum değişkenlerinden etkilenmediği bulunmuştur.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Karasar'a (1999) göre tarama modeli geçmişte ya da hâlen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan bir yaklaşımdır. Bu nedenle araştırma modeli olarak tarama modeli seçilmiştir.

Bu araştırma nitel araştırma yöntemi ve fenomenoloji deseninde kurgulanmıştır. Fenomenoloji deseninde araştırma konusu edilen fenomene ilişkin katılımcıların görüşleri deneyimlerine dayalı olarak ortaya çıkarılmaya çalışılır. Sıradanlaşmış olarak görülen bu deneyimler araştırma için büyük öneme sahiptir (Ulaşkın, 2019).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu Ankara il merkezidir. Araştırmanın çalışma grubunu Ankara ilinde bulunan mesleki ve teknik ortaöğretim öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleme ise basit seçkisiz yöntem ile oluşturulmuş olup, 30 mesleki ve teknik ortaöğretim öğrencisi ile görüşme yapılmıştır.

Araştırmada Kullanılan Veri Toplama Araçları

Araştırmanın veri toplama aracını tarama modellerinde kullanılan yarı yapılandırılmış görüşme şekli oluşturmaktadır. Araştırmacı tarafından hazırlanan 5 tane soru, belirlenen 30 öğrenciye sorulmuştur.

Verilerin Analizi ve Yorumlanması

Çalışma grubunun mülakat sorularına verdikleri cevaplar, aslını bozmadan orijinal görüşler korunarak araştırmacı tarafından kısaltılması sağlanmıştır. Gizliliği sağlamak amacıyla katılımcı öğrenciler "Ö" kısaltmaları yapılarak belirtilmiştir.

Nitel araştırma yaklaşımı doğrultusunda tasarlanan bu araştırmada "içerik analizi" yapılmıştır. Analiz sürecinde öncelikle, görüşme kayıtları ve yazılı formlar deşifre edilip çözümlenmeler yapılmıştır.

BULGULAR VE YORUM

1- Araştırmada "Gelecek kaygısı nedir?" sorusuna dair görüşler şu şekilde ifade edilmiştir.

Tablo 1: Gelecek kaygısı nedir? Sorusuna dayalı görüşler

Temalar	f
Nasıl bir işe sahip olacağım korkusu	14
Gelecekle ilgili bütün belirsizlikler	13
Maddi rahatlığın bilinmezliği	2

Tablo 1’de Gelecek kaygısı nedir? Sorusuna ilişkin olarak katılımcı görüşleri ele alınmıştır. Buna göre katılımcıların büyük bir bölümü (f=14) “nasıl bir işe sahip olacağım korkusu” yanıtını vermiştir. Katılımcıların bu soruya ilişkin olarak kendi ifadelerinden birkaçı aşağıda verilmektedir:

“Nasıl bir iş sahibi olacağım. Nasıl bir işte çalışacağım. Nasıl bir işe sahip olacağımın merakı. İşimi layığı ile yapıp yapamayacağımı bilemem. İşimde başarılı birisi olacak mıyım düşüncesi. Mesleğimin devamlılığını sağlayabilecek miyim endişesi en büyük kaygım. Sevdiğim mesleği yapabilecek miyim düşüncesi.” (f=14)

“Gelecekle alakalı endişelerimizin hepsidir. Mesela ben bu konuda çok fazla kaygı içindeyim. Çünkü daha iyi bir lisede okuyabilirdim. Maalesef ortaokulda çok fazla ders çalışmadığım için düşük not aldım ve buraya geldim. Gelecek kaygısı gelecekte olabilecek iş hayatı aile hayatı ve düzenli veya düzensiz bir yaşam kaygısıdır. Gelecek ile ilgili plan yapılması bunu önleyen etkenlerdendir şimdiden çalışıp gelecek adına düzenli bir yaşam planlanabilir ama çalışmadan ilerlenirse düzensiz bir geleceğimiz olur. Bana göre gelecek kaygısı ilerideki hayatımızda bize sorun teşkil edecek sorunlar karşısında kaygılanmamıza denir. Hayatımın ne yönde ilerleyeceğinin bilinmezliği. Geleceğimin belirsizliği, gelecek kaygısının ta kendisidir. Hayatımın gidişatının belirli bir planda olmaması. Hiçbir konuda fikrimin olmaması, kısacası belirsizlik demektir. Tam olarak geleceğim konusunda hayatımı şekillendirememiş olmamdan kaynaklanan belirsizlik. Endişelerimizdir. Gelecekte bizi kaygılandıran şeylerdir. Gelecekle ilgili hayallerimin suya düşmesi diyebilirim mesela. Kaygılanmaktan nefret ediyorum. Kaygılarımız bizim ileriye doğru adım atmamıza engel oluyor. Kuruntularım. Hayal kırıklıklarım. Hayata dair olumsuz ne kadar şey varsa gelecek kaygısı da odur.” (f=13)

“Maddiyat. Maddi rahatlığı yakalayıp kendi ayaklarının üstünde durabilecek miyim endişesi.” (f=2)

2- Araştırmada “ Gelecek kaygısı yaşıyor musunuz?” sorusuna dair görüşler şu şekilde ifade edilmiştir.

Tablo 2:Gelecek kaygısı yaşıyor musunuz? Sorusuna dayalı görüşler

Temalar	f
Evet	22
Kısmen	4
Hayır	3

Tablo 2’de Gelecek kaygısı yaşıyor musunuz? Sorusuna ilişkin olarak katılımcı görüşleri ele alınmıştır. Buna göre katılımcıların büyük bir çoğunluğu (f=22) “Evet” yanıtını vermiştir. Katılımcıların bu soruya ilişkin olarak kendi ifadelerinden birkaçı aşağıda verilmektedir:

“Evet çok yaşıyorum ve bu doğrultuda beklentilerimin olmayacağı kaygısı benim psikolojimi bozuyor. Evet gelecek kaygısı yaşıyorum, sınıfımızdakilerin hepsi de yaşıyor diye düşünüyorum çünkü doğru dürüst bir eğitim alamadığımız için geleceğe dair birçok beklentimiz boşa düşüyor. Kaygılanmıyorum desem yalan olur. Ama kaygılarımın beni esir almasına da izin vermeyeceğim. Yaşamaz olur muyum. Bazen çok abartılı bir şekilde yaşıyorum. Bir şeyleri başaramama korkusu buna verebileceğim en açıklayıcı örnektir.” (f=22)

“Yani bazen yaşıyorum ama çok fazla değil. Biraz. Kısmen ” (f=4)

“Hayır. ” (f=3)

2- Araştırmada “Meslek seçiminizde aileniz bir etkisi var mı ?” sorusuna dair görüşler şu şekilde ifade edilmiştir.

Tablo 3: Meslek seçiminizde ailenizin bir etkisi var mı? Sorusuna dayalı görüşler.

Temalar	f
Evet / Var	14
Hayır / Yok	13
Kısmen	2

Tablo 3’de Meslek seçiminizde ailenizin bir etkisi var mı? Sorusuna ilişkin olarak katılımcı görüşleri ele alınmıştır. Buna göre katılımcıların büyük bir bölümü (f=14) “Evet, var” yanıtını vermiştir. Katılımcıların bu soruya ilişkin olarak kendi ifadelerinden birkaçı aşağıda verilmektedir:

“Evet. Var. Meslek seçimimde bana daima yardımcı olan ağabeyim olduğu için ve aynı zamanda kendisi öğretmen olduğu için onun sözünü dinliyorum çünkü kendi başıma sağlıklı karar veremeyeceğimi düşünüyorum. Var elbette, bir yandan babam bir yandan ağabeyim bu konuda çok baskı kuruyorlar. Ailem düşüncelerime saygı duyar ama yine de bana direkt belli etmeden yönlendirmeye çalışıyorlar. Neticede onlar ailem. Buna hakları var diye düşünüyorum. Fazlasıyla var.” (f=14)

“Hayır. Yok. Kendi geleceğimi kendim planlandırmamı istedikleri için bu yönde bir baskıları olmuyor.” (f=13)

“Kısmen, çünkü ailemde benim geleceğim için iyi olan mesleği seçmemi ister. Ama bununla birlikte beni sevmediğim mesleği seçmeye de zorlamazlar.” (f=2)

4- Araştırmada “Sevdiğiniz bir mesleği mi yoksa hayatınızı idame ettirecek bir mesleği mi seçersiniz?” sorusuna dair görüşler şu şekilde ifade edilmiştir.

Tablo 4:Sevdiğiniz bir mesleği mi yoksa hayatınızı idame ettirecek bir mesleği mi seçersiniz? Sorusuna dayalı görüşler

Temalar	f
Sevdiğim mesleği seçerim	17
Hayatımı idame ettireceğim mesleği seçerim	8
Her ikisini de birlikte yapabileceğim mesleği seçerim	4

Tablo 4’de Sevdiğiniz bir mesleği mi yoksa hayatınızı idame ettirecek bir mesleği mi seçersiniz? Sorusuna ilişkin olarak katılımcı görüşleri ele alınmıştır. Buna göre katılımcıların büyük bir çoğunluğu (f=17) “sevdiğim mesleği seçerim” yanıtını vermiştir. Katılımcıların bu soruya ilişkin olarak kendi ifadelerinden birkaçı aşağıda verilmektedir:

“Severek yapabileceğim bir mesleği seçerim. Sevdiğim mesleği seçerim çünkü sevmediğim bir işte çalışırsam ondan verim alamam ve isteksizce çalışırım. Sevdiğim mesleği seçmek isterim ve umut ediyorum gelecekte de bunu başarırım.” (f=17)

“Ailemin geçimini sağlayacağım bir işim olsun istiyorum. Hayatımı idame ve idare ettirebileceğim bir mesleği seçerim Eskiden sevdiğim mesleği seçeceğimi söyledim ancak günümüz şartlarında hayatımı idame ettirecek mesleği seçmek istiyorum. Sevdiğim meslek şu an için ülkemizde gerçekleştirileceğim bir şey olmadığından dolayı hayatımın devam etmesine yetecek bir işim olsa benim için yeterlidir.” (f=8)

“Hem sevdiğim hem de iyi para kazanacağım bir mesleği seçerim. İkisi de olabilir. Tamamıyla sevdiğim mesleği seçmek isterdim ancak şu an için ikisini birlikte yapabileceğim bir meslek seçmek isterim” (f=4)

5- Araştırmada “Sizce meslek seçiminde göz önünde bulundurulması gereken etkenler nelerdir?” Sorusuna dair görüşler şu şekilde ifade edilmiştir.

Tablo 5:Sizce meslek seçiminde göz önünde bulundurulması gereken etkenler nelerdir? Sorusuna dayalı görüşler

Temalar	f
Maddi rahatlığı	13
Severek yapabileceğim bir iş olması	8
Bildiğim, becerebildiğim bir iş olması	6
Saygınlığı	2

Tablo 5’de Sizce meslek seçiminde göz önünde bulundurulması gereken etkenler nelerdir? Sorusuna ilişkin olarak katılımcı görüşleri ele alınmıştır. Buna göre katılımcıların büyük bir bölümü (f=13) “Maddi rahatlığı.” yanıtını vermiştir. Katılımcıların bu soruya ilişkin olarak kendi ifadelerinden birkaçı aşağıda verilmektedir:

“Kazancı sürdürülebilir olmalı. Geçimimi sağlayabileceğim bir meslek olmalı. Maaşı. Maddi olanakları. Öncelikle maddi kaygısı. Günümüzde devir ekonomi devri olduğu için ekonomik etkenler.” (f=13)

“Severek yapacağım bir meslek olup olmadığı. Yıllarca sıkılmadan, sevdiğim ve zevk aldığım bir meslek olmalı. Bence insanın o mesleği severek yapacağına inanması en önemli etkidir. İnsanın kendisine sorduğu seviyor muyum sevmiyor muyum sorusuna aldığı cevap en büyük etkidir. Seçtiğimiz mesleği göz önünde bulundurmanız lazım gelecekte önü açık mı değil mi? Severek yapabilecek miyim yapamayacak mıyım? Nasıl bir ortamda çalışılacağı bence bunlar önemli etkenlerdir. Sevdiği işi yapmasıdır insanın çünkü şu mesleğin sonu yoktur, bu mesleği yap diye yönlendirenleri dinlemeyip kendi bildiği yoldan gitmeli insan.” (f=8)

“Bana uygun yapabileceğim bir meslek olup olmadığı. El alışkanlığımızın yatkın olduğu, yapabileceğimiz bir meslek olup olmadığı. Seçtiğin mesleği yapıp yapamayacağını hesap etmek.” (f=6)

“Önceliğim saygın bir meslek olması bu sebeple para sonraki iş benim için. Bir de topluma faydalı olsun isterim yaptığım için. Bana göre seçtiğim meslek herkes tarafından önemli olmalı. Pişman olmayacağım bir meslek olmalı” (f=2)

SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Sonuç

Araştırmanın yapıldığı katılımcıların verdikleri cevaplara göre elde edilen bulgular şu şekildedir;

Araştırmada; Gelecek kaygısı nedir? Sorusu sorulduğunda katılımcıların büyük bir bölümünün “nasıl bir işe sahip olacağım korkusu” yanıtını verdikleri görülmüştür. Buna göre gelecek adına duyulan en büyük kaygı nasıl bir işe sahip olacağım kaygısıdır.

Araştırmada; Gelecek kaygısı yaşıyor musun? Sorusu sorulduğunda katılımcıların büyük bir bölümünün “Evet” yanıtını verdikleri görülmüştür. Buna göre gelecek kaygısını yaşayanların sayısının bir hayli fazla olduğu anlaşılmaktadır.

Araştırmada; Meslek seçiminizde ailenizin bir etkisi var mıdır? Sorusu sorulduğunda katılımcıların büyük bir bölümünün “Evet” yanıtını verdikleri görülmektedir. Buna göre kişilerin meslek seçiminde aile etkisi önemli oranda rol oynamaktadır.

Araştırmada; Sevdiğiniz bir mesleği mi yoksa hayatınızı idame ettirecek bir mesleği mi seçersiniz? Sorusu sorulduğunda katılımcıların büyük bir bölümünün “sevdiğim mesleği seçerim” yanıtını verdikleri görülmektedir. Buna göre çoğunluğun meslek tercihleri sevdiği meslekleri yapmaları yönündedir.

Araştırmada; Sizce meslek seçiminde göz önünde bulundurulması gereken etkenler nelerdir? Sorusu sorulduğunda katılımcıların büyük bir bölümünün “maddi rahatlık” yanıtını verdikleri görülmektedir. Buna göre meslek seçiminde maddi rahatlık sağlanması önemli bir etkidir.

Tartışma

Tümkiye, Aybek ve Çelik (2007)'nin çalışmalarında cinsiyet ile parasal kaygılar ve ekonomik sıkıntıdan etkilenme durumu arasında anlamlı bir ilişki yoktu. Ailenin aylık geliri ile yeterli eğitim ihtiyaçları arasında anlamlı bir ilişki yoktu. Bu bulgu, Çakmak ve Hevedanlı'nın (2005) öğrencilerin ailelerinin gelir düzeyinin kaygılarında bir etken olmadığı bulgusunu desteklemektedir. Ancak ailelerin sosyo-ekonomik yapılarının kaygıyı artırdığını gösteren araştırmalar da mevcuttur. Çakmak ve Hevedanlı (2004) ile Çakmak ve Hevedanlı (2005) öğrencilerin kaygı düzeyleri arasında notlara göre anlamlı bir farklılık olduğunu bulmuşlardır.

Öneriler

Araştırma sonuçlarına göre getirilebilecek öneriler;

Öğrencilerin gelecek adına duydukları nasıl bir işe sahip olacağım kaygısının önüne geçilmelidir.

Öğrencilerin meslek seçiminde aile etkisi azaltılmalıdır.

Öğrencilerin sevdiği meslekleri yapmaları sağlanmalıdır.

Uzman psikolojik danışma ve rehberlik personelinin öğrencilerin sosyo-kültürel özelliklerini, kaygı düzeylerini ve baş etme becerilerini belirlemeleri ve bu konuda akademik danışmanlar ve aileleri ile birlikte çalışmaları önerilebilir.

KAYNAKÇA

Akgün, A., Gönen, S., ve Aydın, M. (2007). İlköğretim fen ve matematik öğretmenliği öğrencilerinin kaygı düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(20), 283-299. <http://www.esosder.com/dergi/20283-299.pdf>

Appadurai, A. (2004). ‘The capacity toaspire’. *Culture and Public Action*, The International Bank for Reconstruction and Development

Aydın, Z. (2005). *Thepolitialeconomy of Turkey*. London: PlutoPress.

Bandura, A. (2006). *Adolescent development from an agentic perspective*. In F. Pajares ve T. Urdan (Eds.), *Self-efficacybeliefs of adolescents*(pp. 1-43). Greenwich, CT: Information Age

Beutler, L.E., Williams, O.B., Norcross, J.N. (2008). *Innerlife.com*. A copyright edsoftware package for treatment planning.

Bourdieu, P. (1997). *Theforms of capital*. In A. Halsey, H. Lauder, P. Brown & A. StuartWells. *Education: Culture, economy and society*. Oxford: Oxford University Press.

Canbaz, S.,Sünter, A. T., Aker, S. ve Pekşen, Y. (2007), Tıp fakültesi son sınıf öğrencilerinin kaygı düzeyi ve etkileyen faktörler, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tıp Fakültesi, Halk Sağlığı Anabilim Dalı, Samsun, *Genel Tıp Dergisi*, 17(1).

- Çakmak, Ö. ve Hevedanlı, M. (2005). Eğitim ve fen edebiyat fakülteleri biyoloji bölümü öğrencilerinin kaygı düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(14), 115-127. <http://www.esosder.com/dergi/14115-127.pdf>
- Çakmak, Ö. ve Hevedanlı, M. (2004). *Biyoloji öğretmen adaylarının kaygılarını etkileyen etmenler*. XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı 6-9 Temmuz 2004. Malatya: İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi. <https://www.pegem.net/dosyalar/dokuman/168.pdf>
- Dikkaya, M., ve Özyakışır, D. (2006). *Küreselleşme ve bilgi toplumu: Eğitimin küreselleşmesi ve neo-liberal politikaların etkileri*. Uluslararası İlişkiler, Cilt: 3, Sayı: 9, 151-172.
- Dursun, S. ve Aytaç, S. (2009). Üniversite öğrencileri arasında işsizlik kaygısı. *Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 28(1), 71-84.
- Gati, I. & Tal, S. (2008). *Decision-making models and care erguidance*. International handbook of care erguidance. Berlin, Germany: Springer.
- Kağıtçıbaşı Ç (1973), *Gençlerin tutumları Kültürlerarası Bir Karşılaştırma*, ODTÜ, Ankara,.
- Karabekiroğlu, K. (2009). *Anne-Babalar İçin Ergen Ruh Sağlığı Rehberi* (1.basım). Ankara: Say Yayınları.
- Kavak, Y. (2010). *2050'ye doğru nüfusbilim ve yönetim: eğitim sistemine bakış*. İstanbul: Yayın No. TÜSİAD-T/2010/11/506.
- Kaya M.,&Göktolga Z.G.(2014) “Üniversite Öğrencilerinin Gelecek Beklentisinin Yapısal Eşitlik Modeli ve Chaid Analizi ile Belirlenmesi: Cumhuriyet Üniversitesi İibf Öğrencilerine Yönelik Bir Uygulama , *Sosyal Bilimler Araştırmalar Dergisi*. I, 127-139
- Kurt, Günseli. “Ridit Analizi ve Üniversite Öğrencilerinin Gelecek Kaygılarının İncelenmesi Üzerine Bir Uygulama”, *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. Cilt: 8, Sayı: 2, Eskişehir, Aralık 2007, ss.193-206.
- Mütevellioglu, Nergis, Mehmet ZANBAK ve Mehmet MERT. “İşsizlik, Üniversiteli Gençlik ve Gelecek Bir Alan Araştırmasının Bulguları”, *C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*. Cilt: 11, Sayı: 1, 2010, ss.207-229.
- Niyazi, C. (2015). *Küreselleşme Ve Üniversite Gençliğinin Temel Kaygıları*. <http://www.ayk.gov.tr/wp-content/uploads/2015/01/>
- Öner, U , Eren Gümüş, A . (2000). Kurt Lewin ve Alan Kuramı Lewin'in Çocuk Psikolojisi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 33(1).
- Öner, N. (1977). *Durumluk ve Sürekli Kaygı Envanterinin Türk Toplumundaki Geçerliliği*, Doçentlik Tezi, Ankara
- Özkan, K. K. (2014). *Kaygı (Anksiyete)*. <http://www.sokratespsikiyatri.com.tr/index.php/makaleler/detay/18>
- Roberts Robert EL, Bengton WL (1993) Relation ships With Parents, Self-Esteem and Psychological Well Being in Young Adulthood. *Social Psychology Ouarterly*, Vol: 56 No:4, 263-275.
- Sellar, S. & Gale, T. (2011). Mobility, aspiration, voice: a new structure of feeling for student equity in higher education. *Critical Studies in Education*. 52(2).
- Snyder, C. R. (1995). Conceptualizing, measuring, andnur Turing hope. *Journal of Counseling and Development*, 73, 355-360.
- Şahin, A. (2002). İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Umutsuzluk Düzeyleri Üzerine Bir Araştırma, *Selçuk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*,13, 143-157.
- Şimşek H. (2012). Güneydoğu Anadolu Bölgesindeki lise öğrencilerinin gelecek beklentileri ve gelecek beklentilerini etkileyen faktörler. *Kuramsal eğitim bilim dergisi*. 5(1). 90-109.
- Tarhan, N. (2012). *Genç Arkadaşım*. İstanbul: Timaş Yayınları,
- Tolan BY ve ark. (1990) *Günümüz Gençliğinin Gelecekte Beklentileri*, M.Ü. basılmamış Yüksek Lisans Programı çerçevesinde gerçekleştirilmiş bir alan araştırılması, İstanbul.
- Tümerdem, R. (2007). Dicle Üniversitesi Eğitim Fakültesi ve Fen-Edebiyat Fakültesi Kimya Son Sınıf Öğrencilerinin Kaygılarını Etkileyen Etmenler. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(20), 32-45.

Tümkaya, S., Aybek, B. ve elik, M. (2007). KPSS'ye girecek ğretmen adaylarındaki umutsuzluk ve durumluk-sürekli kaygı düzeylerini yordayıcı değişkenlerin incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(2), 953- 974.

Türk, A.(2019). *Okul Terkinin Eşiiinde Geleceği Düşünmek: Sınıf Tekrarı Yapan ğrencilerin Gelecek Emelleri*. Yüksek Lisans Tezi. Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü